

העלייה הבאה /נספחי

בתערוכת 'העליות הבלתי נספרות' בחרנו ב'כל ישראל חברים' ו'מרכז הרצל' לספר את סיפורן של העליות מארצות אפריקה, אסיה והבלקן בשנים שקדמו לקום המדינה.

סיפורי העלייה בתערוכה מופיעים לפי ארצות. בכל כרזה: מפה, תמונת רקע, דמויות מרכזיות, ציר זמן ושלושה שלבים במהלך העלייה.

סימני גאולה | תנאים ראשונים לעליה: מאפייני

התקופה והתהליכים הגלובליים שהתרחשו בה.

המסע | יוצאים לדרך: הדרך שעשו העולים מארץ הולדתם לארץ ישראל.

משתקעים ובונים | ההתיישבות בארץ: הקשיים

שנתקלו בהם ואת השכונות שהקימו בתחילת הדרך.

מפה, תמונת רקע, דמויות מרכזיות וציר זמן

הארצות והעליות בתערוכה

אלג'יריה - תק"צ-תר"כ [1830-1860]

מרוקו - ת"ר-תר"ל [1840-1870]

עיראק - תר"י-תר"ן [1850-1890]

בוכרה - תרכ"ח-תרע"ד [1868-1914]

תימן - תרמ"א-תרמ"ב [1881-1882]

אפגניסטן - תרמ"ב-תר"ן [1882-1900]

פרס - תר"ן-תרע"ז [1890-1917]

יוון - תרע"ד-תרפ"ה [1914-1925]

כורדיסטן - תרע"ד-תרפ"ו [1914-1926]

מצרים - תר"פ-תרצ"ה [1920-1935]

בערכה זו:

קובץ להדפסת התערוכה

א כרזת הסבר

א 10 כרזות לפי ארצות

א כרזת סיכום

קובץ להפעלת תלמידים ומבקרים בתערוכה

א לגלות את הפרטים הקטנים - חידון תחרותי בקבוצות

א למצוא חיבורים - משימות קבוצתיות

א לצלם את העבר - יצירת סרטונים בהשראת התערוכה

לאורך כל חשכת ההיסטוריה שלהם לא חדלו היהודים מלחלום את חלום המלכות. "לשנה הבאה בירושלים!" - הוא המוטו העתיק שלנו. כעת שומה עלינו להראות, כי מחלום זה, עשוי לצמוח רעיון בהיר כאור היום."

[בנימין זאב הרצל, מדינת היהודים, תרנ"ו 1896, מבוא]

בנימין זאב הרצל, ראה בחזונו את עם ישראל על כל קהילותיו, נקבץ וחוזר לארצו. כתנועה הציונית שהקים היו נציגים מכל הארצות ולכן שלח מכתבי הזמנה לקונגרסים הציוניים לכל מקום בו התגוררו יהודים באירופה, באסיה, באפריקה ובאמריקה. חלומם של הרצל אכן מתגשם, יהודים שבים ועולים ארצה.

סיפור שיבת עם ישראל לארצו, מסופר דרך גלי עליה שהגיעו לארץ מאז שנת תרמ"א [1881] ועד לקום המדינה. כל גל נספר, העליה הראשונה, השנייה והשלישית... כל עלייה קיבלה מספר חדש כאשר המאפיינים התחלפו. העליות מארצות אסיה, אפריקה והבלקן אינן נספרות בתוך גלים אלה. בכל שנות הגלות, נמשכו העליות מארצות אלה ובתחילת המאה ה-19 ועד לקום המדינה עלו אנשים, נשים וטף רבים מספור, השתקעו בארץ, הקימו משפחות, שכונות ויישובים. פיתחו מוסדות חינוך וקהילה, היו שותפים בהגנה על הארץ ובקידום עצמאותה.

הפעלת תלמידים ומבקרים הערוכה

תערוכה היא השראה, ניתן להתבונן, להתעכב, לקרוא ואפשר להפוך אותה לחוויה של חשיבה, פעולה ויצירה. הפעלה זו מאפשרת למבקרים בתערוכה להתבונן מקרוב יותר בתמונות, בטקסטים במפות ובצירי הזמן בתערוכה, ולהביע באופן יצירתי את יחסם אליה ואת מה שהם לומדים ממנה. בעמודים אלה שלוש הצעות לפעילות. ההפעלות מתאימות לתלמידים מכיתה ה' ומעלה ולקהילות.

לגלות את הפרטים הקטנים - חידון תחרותי בקבוצות

מרכיבים:

כרטיסים, פתקים בארבעה צבעים, כלי כתיבה, לוח ניקוד

הפעלה:

- ✚ מחלקים את הכיתה ל-4 קבוצות, כל קבוצה מקבלת פתקים בצבע אחד.
- ✚ שואלים שאלה.
- ✚ התלמידים עוברים על הכרזות ומחפשים את התשובה, רושמים את התשובה על פתק ומביאים חזרה.
- ✚ כל תשובה מזכה ב-20 נקודות, כל תשובה נכונה מזכה ב-20 נקודות נוספות, הקבוצה שהביאה ראשונה מקבלת 20 נקודות נוספות.

השאלות

1. מי היו הדמויות המובילות של העליה מאלג'יר? [חכם אהרון שלוש וחכם יעקב חי אבו]
2. על אילו עליות גזר השלטון העותמני גירוש? [פרס, בוכרה]
3. מאיזו ארץ ניתן היה להגיע לארץ ישראל ברכבת? [מצרים]
4. באילו עליות היו נשים מנהיגות? [מצרים, אפגניסטן]
5. מאיזו עיר יצאו העולים מתימן? [צנעא]
6. ציינו חמש שכונות שהעולים מכל הארצות בנו? [נוה צדק, מימוניה, מחנה ישראל, רחובות, נחלת צבי, כפר השילוח, גבעת שאול, שבת צדק, זיכרוןות]
7. אילו עולים יזמו הקמת שכונה מחוץ לחומות ירושלים? [מרוקו, תימן, בוכרה, כורדיסטן]
8. איזה מנהיג כמעט ונעצר על ידי משפחתו מלעלות לארץ? [חכם רחמים מלמד]
9. אילו מסעות היו הקצרים ביותר מבין המסעות של העולים? [מצרים ועיראק]
10. אילו עולים ייסדו את תהלכות הילולת רבי שמעון בר יוחאי? [אלג'יר]
11. מאיזו ארץ יצאו חכמים לכהן בישראל עוד לפני העליה וסייעו לעולים כאשר הגיעו? [מרוקו]
12. עולים מאיזו ארץ הקימו שכונות בשלוש ערים בארץ? [מרוקו]
13. עולים מאיזו ארץ הקימו את שכונת 'רחובות'? [בוכרה]
14. מאילו ארצות יצאו היהודים למסע בעקבות מלחמה בארצם? [כורדיסטן, אפגניסטן]
15. באיזו ארץ כמעט התרוקנו הערים מיהודים כאשר החלו לעלות לארץ? [כורדיסטן]
16. באיזו ארץ הסימן הראשון לגאולה היתה מודעה שהפיץ השליט של אותה ארץ? [תימן]
17. באילו ארצות הוקמו אגודות/תנועות ציוניות שעודדו את העליה לארץ? [מצרים, יוון]
18. מי היו הדמויות המובילות של העליה מסלוניקי? [דוד בן בנבינשתי, דוד בן יצחק פלורנטין]
19. לאילו עולים הזכירו הערים תל אביב וחיפה את עיר הולדתם? [יוון]
20. עולים מאילו ארצות היו כבר בני משפחה בארץ שעזרו להם להיקלט? [מצרים]

למצוא חיבורים - משימות קבוצתיות

מרכיבים:

גליונות A3, טושים, כלי כתיבה, דפים, כרטיסי משימה

הפעלה:

מחלקים את הכיתה לקבוצות בני 4-5 משתתפים בכל קבוצה. כל קבוצה מקבלת כרטיס משימה, לאחר שהיא מסיימת היא מוסרת את התוצר של המשימה ומקבלת כרטיס משימה נוסף. [מספר המשימות שתעשה כל קבוצה תלוי בזמן העומד לרשות ההפעלה].
בסוף ההפעלה כל קבוצה בוחרת תוצר של משימה אחת ומציגה אותו בפני שאר הקבוצות, אפשר לתלות את התוצרים ליד התערוכה.

המשימות

א. ציירו את מדינת ישראל על גיליון הנייר שלפניכם, רישמו את כל הארצות מהם הגיעו עולים בין תק"צ-תרצ"ה [1830-1935] וסמנו אותם במקום המתאים מסביב למפת ישראל. [העזרו במפה המופיעה בכל כרזה]

ב. רשמו את כל השכונות והישובים שהקימו העולים לכל אורך 105 שנות העליה?

ג. בחרו אחד ממנהיגי העליה, נסחו נאום שהיה נושא בפני המשפחות שעלו איתו רגע לפני שהם יוצאים לדרך. הנאום צריך להיות באורך של חצי עמוד וצריך לכלול פרטים מתוך הכרזה על העליה.

ד. דמיינו שני עולים שהגיעו לארץ משתי ארצות שמופיעות בכרזות, כתבו את השיחה ביניהם.

תארו את המקום בו נפגשו העולים, שלבו בתוך השיחה פרטים מהמסע שעשה כל אחד מהם, את התנאים שהביאו לכך שירצה לעלות לארץ ואת תהליך ההשתקעות שלו בארץ.

ה. בחרו עיר אחת מבין הערים שמופיעות בתערוכה שיש ממנה טיסות ישירות לישראל, כתבו תגובה של עולה שעלה מעיר זו בתקופת התערוכה ומגלה היום שניתן להגיע בטיסה ישירה.

התגובה צריכה להיות באורך של חצי עמוד וצריכה לכלול פרטים מתוך הכרזה על העליה.

לצלם את העבר - יצירת סרטונים בהשראת התערוכה

מרכיבים:

טלפונים סלולריים, כרטיסי משימה בשני עותקים.

הפעלה:

מחלקים את הכיתה לקבוצות קטנות, כל קבוצה מקבלת כרטיס משימה ועליה להכין סרטון לאחת מהרשתות החברתיות.

המשימות

חברים עולים ביחד אתם קבוצת חברים שעלו עם משפחותיהם באחת מהעליות, הכינו סרטון קצר שמספר על העליה שלכם.

מנהיגים את העליה בחרו מנהיגים של אחת העליות, הכינו סרטון קצר על המנהיגים ועל המסע שלהם עם האנשים שעלו איתם.

מפגשי ילדות אתם חבורה של ילדים שהגעתם לא מזמן לארץ מארבע ארצות שונות, הכינו סרטון המתאר את המפגש ביניכם.

מקומים שכונה אתם נציגים של משפחות שעלו לא מזמן לארץ ועומדים להקים שכונה חדשה הכינו סרטון המתאר את הקמת השכונה.

כרטיסים להפעלה למצוא חיבורים - משימות קבוצתיות

העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE בחרו אחד ממנהיגי העליה, נסחו נאום שהיה נושא בפני המשפחות שעלו איתו רגע לפני שהם יוצאים לדרך. הנאום צריך להיות באורך של חצי עמוד וצריך לכלול פרטים מתוך הכרזה על העליה.	העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE ציירו את מדינת ישראל על גיליון הנייר שלפניכם, רישמו את כל הארצות מהם הגיעו עולים בין תק"צ-תרצ"ה [1830-1935] וסמנו אותם במקום המתאים מסביב למפת ישראל. [העזרו במפה המופיעה בכל כרזה]
העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE דמיינו שני עולים שהגיעו לארץ משתי ארצות שמופיעות בכרזות, כתבו את השיחה ביניהם. תארו את המקום בו נפגשו העולים, שלבו בתוך השיחה פרטים מהמסע שעשה כל אחד מהם, את התנאים שהביאו לכך שירצה לעלות לארץ ואת תהליך ההשתקעות שלו בארץ.	העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE רישמו את כל השכונות והישובים שהקימו העולים לכל אורך 105 שנות העליה?
העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE בחרו עיר אחת מבין הערים שמופיעות בתערוכה שיש ממנה טיסות ישירות לישראל, כתבו תגובה של עולה שעלה מעיר זו בתקופת התערוכה ומגלה היום שניתן להגיע בטיסה ישירה. התגובה צריכה להיות באורך של חצי עמוד וצריכה לכלול פרטים מתוך הכרזה על העליה.	

כרטיסים להפעלה לצלם את העבר - יצירת סרטונים בהשראת התערוכה

העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE מפגשי ילדות אתם חבורה של ילדים שהגעתם לא מזמן לארץ מארבע ארצות שונות, הכינו סרטון המתאר את המפגש ביניכם.	העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE חברים עולים ביחד אתם קבוצת חברים שעלו עם משפחותיהם באחת מהעליות, הכינו סרטון קצר שמספר על העליה שלכם.
העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE מקומים שכונה אתם נציגים של משפחות שעלו לא מזמן לארץ ועומדים להקים שכונה חדשה הכינו סרטון המתאר את הקמת השכונה.	העלות הבאה נפטרה כל ישראל חברים ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE מנהיגים את העליה בחרו מנהיגים של אחת העליות, הכינו סרטון קצר על המנהיגים ועל המסע שלהם עם האנשים שעלו איתם.